

Rend a lelke mindennek?

Lencar Péter

Aki belevág egy Justin Kurzel által készített mozifilm megnézésébe, az egyvalamire semmiképpen se számíton, mégpedig happy endre. Justin Kurzel ausztrál rendező azon kevés alkotók számát gyarapítja, akit bár a hollywoodi filmipar elcsábított, ő mégis képes ellenállni annak, hogy átlagossá váljon, foggal-körömmel ragaszkodik stílusjegyeihez. Már debütáló filmjével megágyazott azóta felismerhető sötét és nyomasztó stílusának. A 2011-es *Snowtown* egy ausztrál külváros brutális mindennapjait prezentálja gyomorforgató emberi kapcsolatok, viselkedések, valamint gyilkosságok formájában. Második filmje egy Macbeth-adaptáció, melyet 2015-ben mutattak be, és amelyet később beválogattak a Cannes-i Filmfesztivál Arany Pálmaért folyó versenyének programjába. Shakespeare művét számtalan alkotó adaptálta már a történelem folyamán, Kurzelnek mégis sikerült egy saját Macbeth-t tető alá hozni. Ezután próbálkozott videójáték-adaptációval (*Assassin's Creed*, 2016), egy ausztrál bűnbanda tizenkilencedik századi ténykedését bemutató filmmel (*True History of the Kelly Gang*, 2019), illetve egy, az ausztrál történelem egyik legvéresebb tömeggyilkosának lelkivilágát bemutató alkotással is (*Nitram*, 2021).

Legújabb alkotása, *A rend* (*The Order*, 2024) valós események ihlette

történet, amely olyan kortárs társadalmi jelenségekre irányítja a figyelmet, mint a fehér felsőbbrendűség térnyerése, a hatalommal való visszaélés, valamint a szélsőségek fokozódó radikalizálódása. Kurzel krimi-thrillere azonban elsősorban karaktertanulmányként képes új árnyalatokkal gazdagítani a megszokott műfaji sémákat.

Az 1980-as években valóban működött az Egyesült Államokban egy neonáci terrrorszervezet *The Order* néven. A csoport az *Aryan Nation* (Árja Nemzet) még radikálisabb szárnyaként jött létre Robert Jay Mathews vezetésével. Tagjai egy hírhedt újnacionalista regény, a *The Turner Diaries* eszméi alapján próbálták megvalósítani saját „forradalmukat”. Fegyveres rablásokkal finanszírozták tevékenységüket, végső céljuk pedig politikai merényletek sorozata volt, amelyek révén hatalomra akartak kerülni, megszabadulva a szerintük „cionista szövetségi

kormánytól”. Justin Kurzel rendező és Zach Baylin forgatókönyvíró ezt a történetet dolgozták fel és dramatizálták.

A filmben Nicholas Hoult alakítja Bob Mathews karizmatikus alakját, míg Jude Law játssza Terry Husk magánéleti nehézségekkel küzdő, kiégett FBI-ügynököt. Husk a bankrablások mögött álló terrorista sejt felkutatása közben próbálja rendbe hozni széte-

sett, darabjaira hullott családi életét. A nyomozásban egy fiatal rendőr (Tye Sheridan) és egy régi FBI-os kolléga (Jurnee Smollett) segíti – együtt pedig egyre veszélyesebb terepekre merészkednek.

A *rend* leginkább a klasszikus rendőrségi procedurális thrillerek világát idézi, ahol az álmatlan, gyűrött ingű és megtört tekintetű nyomozók feszülten bámulják az aktákat és a bizonyítéktáblát, miközben verbális nyomás alá helyeznek néhány gyanúsítottat, és próbálják kitalálni, hol és mikor csap le legközelebb a banda. A hetvenes–nyolcvanas évek hangulatát azonban nemcsak a korszak megidézése és Justin Kurzel szögletes, humortól és iróniától mentes rendezése teremti meg, hanem Adam Arkapaw erősen deszaturált, természetes fényekkel dolgozó operatóri munkája, valamint Jed Kurzel – a rendező testvérének – torz zajokból építkező zenei aláfestése is. Ezek a stíluselemek tökéletesen illeszkednek egy olyan morózusan sötét hangulatú és világlátású filmhez, mint amilyen *A rend*.

A film ugyanakkor kevés újdonságot kínál ábrázolásmódjában: a zsarufilmes sablonok mentén feldolgozott, kétségtelenül aktuális témája önmagában nem elegendő ahhoz, hogy kiemelkedjen a műfaj hasonló darabjai közül. A '80-as években játszódó történet tudatosan idézi meg a korszak formanyelvét is. Husk és Mathews morálisan ellentmondásos figuráiban

a kilencvenes évek rendőrfilmjeinek jellegzetes karakterei elevenednek meg (*Holtpont*, 1991; *Szemtől szemben*, 1995): a merev rendszerrel meghasonlott, kiábrándult nyomozó és a karizmatikus, ugyanakkor törvényt kívüli ellenpont. Justin Kurzel rendezése, bár számos forrásból merít inspirációt, önálló vízió híján inkább csak a korábban látott motívumokat ismétli meg.

NÉVJEGY

LENCAR PÉTER 1983-ban született Nagyváradon. 2017-től a *Kolozsvári Rádió* Bihar megyei tudósítója, 2016–2024 között az *Ér Hangja* médiacsoport szerkesztője, podcastere, rádiós műsorvezetője volt. 2024-től hírszerkesztő, tudósító az *Erdély TV*-nél.